

verspreiding bezwaarlijk en hierdoor langzaam. Alleen mag hier vermoed, dat Johannes zelf zijn Apocalypse aan de zeven Gemeenten in Klein-Azië aan elk in één exemplaar gezonden heeft, en hierdoor moest zich van zelf volkomen zekerheid vestigen omtrent de wijze, waarop deze Openbaring van Christus aan het bestuur van deze kerken was toegekomen. Van misleiding kon hierbij geen sprake zijn.

Wel heeft men, vooral in de laatste jaren, beweerd, dat de inhoud, taal en stijl van de Openbaring niet gedoogen kan, dit geschrift toe te kennen aan denzelfden schrijver van het Evangelie en van de brieven van Johannes, maar ook dit zegt minder dan niets. Neemt men den tekst van de drie Brieven, van het Evangelie en van de Apocalypse saam, dan verkrijgt men nog slechts een bundelken, dat saam in druk amper 60 bladzijden gewoon octavo oplevert. Van andere publicaties van Johannes heeft men nimmer gehoord. Van private brieven spreken we nu niet. Stel u nu voor, iemand van onze dagen, die in een lang leven van over de 70 à 80 jaren, alles saam genomen, nooit iets anders ter perse had gezonden dan vijf kleine geschriften van een kleine zestig bladzijden samen, hoe ter wereld zou men dan bij zoo iemand op stijl, taal en zinbouw kunnen afgaan, en wel zóó kunnen afgaan, dat viel uit te maken, of hij een van die vijf wel zelf geschreven had. Vergelijk ook thans nog de werken van eenzelven schrijver toen hij 20, 40, 50, 60, 70 jaren oud was, met elkander, en aan allerlei merkt ge immers verschil in zeggwijze en uitdrukking. Dit verschil komt op uit het verschil van leeftijd, uit verschil van woonplaats en omgeving, uit verschil van het te behandelen onderwerp. En waar dit zelfs dan voorkomt, als ge te rekenen hebt met schrijvers die zingend van bladzijden drukken lieten, hoe zoudt ge dan uit verschil in taal en zeggwijze oot tot onechtheid kunnen besluiten bij een auteur, die eigenlijk geen auteur is, maar in zijn lange leven, alles saam, niet meer dan nog geen vier vel schriften zijn penvloede. Daar komt dan in de tweede plaats bij, dat het hier een geschrift geldt, dat voor een groot deel letterlijk geinspireerd is, zoodat de Apostel letterlijk meer had te schrijven wat hij hoorde dat tot hem gezegd werd, en ge voelt hoe er uit dit taal- en stijlverschil zelfs nog minder is af te leiden. En komt hier nu bij, dat ook de inhoud van Evangelie, Brieven en Apocalypse zoo geheel uiteenloopt, dan verstaat ge 't toch eigenlijk niet, hoe men het ook maar wagen durft, om met zulke nietszeggende bewering de echtheid van zulk een heerlijke openbaring als de Christus ons uit den hemel toevertrouwd heeft, ook maar te kunnen verdenken.

Dr. A. K.

„Menschenzeelen“.

Ik trok ze met menschenzeelen, met koorden der liefde, en was hun, als degenen, die het juk van op hunne kinnebakken oplichtten, en ik reikte hem voeder toe.

Hosea 11: 4.

Van 't afvallige volk betuigt Jehovah, door Hosea: „Ik trok ze met menschenzeelen“. Deze „zeelen“ heeten elders met een woord, ook onder ons meer gangbaar, niet *zeelen*, maar *koorden*. Zoo b.v. in de berijming van Psalm 25: „Loutre goedheid, liefdekoorden, waarheid zijn des Heeren paal“. En dat er nu staat „menschenzeelen“, doelt er op, dat er ook dierenzeelen of dierenontwezen zijn, maar dat deze een geheel ander karakter dragen. Een kwaden hond legt men aan een ketting, veelal ook de stier op 't veld wordt aan een ketting vastgelegd. Bij de boze dieren heeft men te doen met nog kwaadardiger verzet. Daarom moet dit verzet gebroken, en wel gebroken met geweld. En juist omdat dit nu bij den mensch zoo heel anders zijn kan, en zijn moet, daarom stelt de profet tegenover de tonnen en ketens der dieren de zoo heel andere zeelen, waaraan de mensch gehecht en vastgehouden wordt. En dit zijn dan de *menschenzeelen*.

Ook wij spreken van menschenlijke *gehechtheid*, en die gehechtheid komt natuurlijk van *hechten*, wat evenzoo op binden, verbinden en bijeenrijgen duidt.

De regel wordt alzoo opgesteld, dat er tusschen dier en mensch een principieel onderscheid moet bestaan. Beiden moeten verbonden en gehecht worden aan hun bezitter. Het dier aan den landman die het kocht of won, maar de mensch aan God, die alleen zijn rechtmatige Bezitter is; mits dan ook naar den heiligen aard van den band en het hechtel dat mensch en God verbinden moet, d.i. door *liefde*. Het staat er in Hosea dan ook zoo bevestigd bij: „Ik trok u met menschenzeelen, met touwen der liefde“.

Nu kan men dit begrip van menschenzeelen nog nader afwikkelen.

De vrouw moet meer zacht en stil bejegend worden dan de man. Noem dit dan *vroemenzeelen*. Het jonge kind vraagt weer andere bejegening dan een volwassene. Hierbij kunt ge alzoo van *kinderzeelen* spreken. Een kranke vraagt weer een andere behandeling dan wie gezond van lijf en leden is. Bij hem zouden dan de *krankezeelen* tot hun recht moeten komen. Kortom, al naar iemands gesteldheid in het sociale leven is, heeft hij aanspraak op een behandeling en bejegening die past bij zijn positie. Zelfs van natien en volken kunt ge dit doen gelden. Het volkenrecht biedt dan op zijn beurt *volkenzeelen*. Daar de arme in zoo geheel anderen toestand verkeert dan de goede burger, moet de arme weer naar zijn aard bejegend worden, en zou men van *armenzeelen* kunnen gewagen.

Doeh hoe men dit alles ook splits of onderscheidt, toch valt 't alles saam onder de één gedachte van de menschenzeelen. De zeelen, die koorden die ons als mensch aan God en aan elkander verbinden moeten, mogen ons niet naar dierlijken aard worden aangeboden, maar moeten menschenlijk van aard en karakter zijn en blijven.

Niet uiterlijk, maar innerlijk.

Geen keten noch kabel, maar koorden zullen het zijn, en dan in beginsel *koorden der liefde*.

Alleen de zonde bracht ook hier breuke in. Hoe zachter ge uw opgeschoten knaap leidt, des te rijker zal uw zegen zijn. Is 't intusschen dat die jonge knaap in baldadigheid kwajongens-aard gaat vertoon, dan kan strenge tucht noodig worden, en moet ge, evenals ge uw hond kastijdt, ook uw jongen de tucht doen gevoelen. Dan helpen de menschenzeelen niet meer, en moet tot wat 't dier in toom houdt, toevlucht genomen.

Tucht en kastijding mogen dus zelfs niet ingehouden, noch verwaarloosd worden. En zoo nu ligt 't ook tusschen ons en onzen God. God schiep ons naar zijn beeld en gelijkenis, opdat we eeuwiglijk met de menschenzeelen, d.i. door de koorden der liefde, zouden geleid en geregeerd worden.

Is 't nu daarentegen dat de mensch met zijn God breekt, voor liefde het egoïsme om den troon zet, en tegen zijn God ingaat, dan baat geen teedere menschenlijke bejegening meer, doch is 't noodzakelijk, dat tucht, toorn en straf intreedt, en voor de menschenzeelen, voor de koorden der liefde, de bange banden van neerwerpende kracht in de plaats treden.

Zoo gaat 't dan ook in het Christelijk gezin toe. Eerst beproeft vader en moeder het met de teederste liefde, met zachtheid en stillen ernst. Wekt dit nu wederliefde, dan laat de knaap of het te wilde en te roekeloze meisje, allengs vanzelf van de boosheden af. De liefde van vader en moeder wordt dan een band om 't hart, waaraan ze zich niet meer ontwillen konden. En het einde is, dat de *echt menschenlijke* zeelen der liefde het hart van 't kind weer aan het ouderhart verbinden.

Ten slotte kan dan zelfs het booze kind niet meer tegen de menschenzeelen der liefde op. Zijn er machten die hen tot 't kwade willen verleiden, dan trekt de lust hen wel aan, maar zeggen ze toch ten slotte. Neen, ik doe het niet. Moeder is altoos zoo innig lief tegen me. Ik kan er niet tegen op. De liefdekoorden wonnen het.

Dit nu is tevens het innerlijke punt van de bekeering.

Ge staat dan voor het machtige feit, dat uw God om uw zonde u niet in den dood liet, maar dat uw God in onuitspreklijk teedere liefde naar uw hart is uitgegaan, u in liefde omarmd heeft, en zijn lieven Zoon niet gespaard heeft, om u in de Verzoeking vrede voor eeuwig te doen vinden.

Belijdt ge dit nu slechts uitwendig in woorden, dan beduidt 't natuurlijk minder dan niets, en heeft 't op uw hart geen de minste uitwerking.

Is 't daarentegen, dat ge de onuitspreklijke liefde van uw God, die hierin over u komt, diep in uw ziel gevoelt en de koorden der liefde om uw hart wilt slaan, dan komt er een werking in u op, die 't u tenslotte onmogelijk maakt, om uw God, die in zóó teedere liefde tot u naderde, verdriet aan te doen. Dan verkrijgt de liefde van uw God een macht over u, waartegen ge niet meer opkunt, en de menschenlijke zeel van toewijding en liefde, de echte liefdekoorden begint bij u te trekken. Die liefde van uw God omsluit u dan, en omstrengt u, en ge gevoelt dat ge er niet meer tegen op kunt.

Tusschen tweeërlei staat 't derhalve.

Ge blijft tegen uw God ingaan, voelt zijn liefde niet, en kunt daarom door die liefde van uw God niet verwarmd worden. Welnu, dan blijft ge tegen uw God ingaan, en dan moet uw God in toorn, tucht en straf over u komen, en u trekken, binden en hechten door wat ge zelf bij weerspannige dieren gewoon zijt te doen, en zoo worden dan ook bij u de dierlijke zeelen vastgemaakt.

Is 't daarentegen dat ge doorbreekt, dat uw menschenlijk wezen weer de trekken gaat vertoonen van uw geschapen zijn naar Gods beeld en gelijkenis, en komt dan op eens een rijk en heerlijk gevoel van de warme liefde van uw God voor u in uw ziel op, dan valt de geweldsdeed weg, en begint van zelf de *menschenlijke* zeel weer te trekken.

Ge zijt verzoend.

Het trekken van uw hart is omgezet. En de liefde van uw God heeft ook u niet alleen overmeesterd, maar heilige wederliefde in u ontvont.

Dr. A. K.

Amsterdam, 11 Juni 1915.

Ofschoon we als kerkelijk blad ons in den regel van politieke beschouwingen onthouden, mag toch om het hoog belang, dat hier op het spel staat, ook onzerzijds een ernstig woord van protest niet achterwege blijven tegen het drijven van enkele bladen, die niet alleen van het begin van den wereldoorlog af op de meest krenkende wijze over Duitsland zich hebben uitgelaten, maar die nu al zoover zijn gegaan van ons volk openlijk tot een oorlog tegen Duitsland op te hitsen.

Het gevaar van zulk een drijven onderschatte men niet.

Niet dat we vreezen, dat onze Regeering door dit vogelaarsgefluit zich zou laten verleiden om de neutraliteit, die ze dusver met zoo groote beslistheid handhaafde, prijs te geven. In Den Haag weet men te goed, dat we, door zulk een onverantwoordelijke en roekeloze politiek te voeren, ons nationaal bestaan op 't spel zouden zetten. Waar men toch als voorwendsel voor dien oorlog tegen Duitsland opgeeft, dat anders dit land, wanneer het overwinnen mocht, niet alleen België, maar ook Nederland annexeren zou, vergeet men blijkbaar, dat juist zulk een oorlogsverklaring sans rime ni raison aan Duitsland een stok in handen zou geven om ons te slaan. En wie meenen mocht, dat Nederland met zijn klein leger de oorlogskans, die thans nog beslist ten gunste van Duitsland is, zou doen keeren, is wel met groothedswaanzin geslagen. Het eenige gevolg zou wezen, dat bij Duitsland een haat en bitterheid tegen ons volk zou ontstaan, die hetzelfde lot van België ons zou doen deelen. En het zou niet alleen gebrek aan Staatsmanswijsheid verdragen, het zou een misdaad wezen tegenover ons volk, wanneer de Regeering zonder absolute noodzakelijkheid al de jammer en ellende van zulk een oorlog over ons volk bracht.

Maar al vreezen we niet, dat de Regeering tot zulk een roekeloze en gevaarlijke politiek de hand zou willen leenen, toch kan een stelselmatig bewerken van de publieke opinie, om deze tegen één oorlogvoerende Mogendheid op te hitsen, ons land zeer groote schade doen. Alstemmen we gaarne toe, dat onze Nederlandsche volksaard te bedaard en kalm is, om evenals het Italiaansche volk door zulk een oorlogszuchtige pers tot een oorlogsgroes te worden opgezweept, waarvoor tenslotte zelfs de Regeering het hoofd zou moeten buigen, toch doet het optreden van deze pers aan onze nationale positie niet geringe schade. Toen aanvankelijk in Frankrijk en Engeland de gedachte bestond, dat Nederland eigenlijk pro-Duitsch was en wij zelfs onze grenzen hadden laten schenden, om Duitsland's leger België te laten binnentrekken, hebben we ons gehaast, op alle manier deze beide landen te overtuigen, dat van een stil vennootschap met Duitsland geen sprake was. En volkomen terecht. Het wapenschild onzer neutraliteit moest onbesmet blijven. We zijn als volk niet pro-Duitsch. Maar we willen nu evenmin als handlangers dienst doen van Frankrijk en Engeland om Duitsland, dat steeds in goede nabuurschap met ons leefde en dat ons geen het minste kwaad heeft gedaan, verraderlijk in den rug te vallen. De sympathie van den een moge meer naar de Entente, van den ander meer naar den Tweebond uitgaan, maar voor alle dingen zijn we liefhebbers van ons eigen vaderland en we willen ons volk niet in de ellende van een oorlog storten ten gelieve van welke Mogendheid ook. Dat de Entente-mogendheden, nu ze blijkbaar geen kans zien om Duitsland's macht te breken, naar alle zijden om hulp uitzien en liefst alle neutrale landen in dezen oorlog zouden mee slepen, om voor hen de kastanjes uit het vuur te halen, is voor ons slechts een reden om te meer op onze hoede te zijn. De ervaring heeft maar al te dikwijls getoond, hoe, wanneer de groote Mogendheden na elkaar beoorloofd te hebben ten slotte vrede gingen sluiten, bij zulk een vrede juist de kleine bondgenooten het gelag moesten betalen.

Maar ook afgezien van dit motief, is er nog een ander, dat ons tot stipt bewaren van onze neutraliteit nopen moet. De roeping van Nederland is niet om als handlangers voor de ene groep der oorlogvoerende Mogendheden op te treden, maar een veel hooger en nobeler, om met alle kracht mee te werken, dat er weer vrede kome. De hooge positie, die onze Koningin inneemt, afstammelingen als ze is van een der oudste en roemrijkste vorstenhuizen, en verwant aan de vorstenhuizen van schier alle oorlogvoerende mogendheden; de onbaatzuchtigheid onzer Regeering, die noch bij de overwinning van de ene noch van de andere partij belang heeft; de historische roeping van ons land, waar de vredesconferenties zijn gehouden en het vredespalet staat opgericht; — dat alles maakt, dat Nederland onder de nog weinige neutrale landen wel het meest voorbeschikt schijnt, om op het geschikte oogenblik de vredesonderhandelingen te helpen inleiden. Maar deze schoone en heerlijke taak, waartoe Nederland zou kunnen geroepen worden, zou door onze eigen schuld onmogelijk worden gemaakt, wanneer we openlijk voor de ene of andere partij in het krijt traden.

Het is daarom, dat we het betreurd hebben, dat van het begin van den oorlog af een deel van onze pers, en dat niet alleen de politieke, alle tielen van haar toorn over één der oorlogvoerende Mogendheden, over Duitsland, uitstortte, en daarmede een anti-Duitsche stemming bij ons volk poogde te wekken. En nog ergerlijker was het, dat vreemdelingen die in ons land gastvrijheid genoten, Belgische vluchtelingen en Waalsche predikanten, de onkiesheid begingen om in onze pers niet alleen voortdurend een volk aan te vallen, dat met ons in vriendschap leeft, maar zelfs tot oorlog tegen dat volk ons aan te zetten. Van een dergelijke actie tegen Engeland, Frankrijk of Rusland was in geen onzer persorganen sprake. Wie meende, dat in dezen oorlog het recht aan Duitsland's zijde was, zette dit kalm en zakelijk uiteen; de felle beschuldigingen van barbarisme en onmenschenlijkheid tegen Duitsland ingebracht, werden weerlegd; maar niemand hunner dacht er aan op zijn beurt een Hetzecampagne tegen de Entente mogendheden op touw te zetten, zoals de anti-Duitsche pers dat tegen Duitsland deed. Toch werd een blad als de *Nieuwe Rotterdammer*, dat volkomen objectief de oorlogsfeiten meedeelde en van elke beoordeelend zich onthield, alleen omdat het in het voor de Duitschen haters niet meezong, als een pro-Duitsch blad verdacht gemaakt, dat eigenlijk in dienst der Duitse regeering stond. Welk een verkeerde en onjuiste indruk dientengevolge allengs in Duitsland ontstond, alsof eigenlijk heel ons Nederlandsche volk aan de zijde der Entente-mogendheden stond, weet ieder, die met Duitschers sprak of Duitse kranten las.

We zijn daarom dankbaar, dat thans openlijk door meer dan een invloedrijk blad en evenzoo in de Tweede Kamer tegen dit anti-Duitsch drijven is geprotesteerd. Vooral nu deze haat tegen Duitsland zoover ging, dat men ons volk zelfs in den oorlog wilde meeslepen, was het meer dan tijd, dat hietgeen een kloek en beslist protest uitging. Waar God ons land genadiglijk nog den vrede liet behouden, zou het erger dan een roekeloos spel, zou het een verzoeken van God wezen, wanneer Nederland opzettelijk den oorlog zocht. Of onze Regeering aan een dergelijk misbruik van de persvrijheid geen perk en paal behoort te stellen, willen we hier niet beoordeelen. Maar ons volk kan althans duidelijk te kennen geven, dat het van zulk een pers niet gediend is; door zulke bladen niet meer te lezen.

In memoriam.

Het droeve bericht, dat per kabeltelegram ons bereikte, dat Dr. Ph. C. Snijman, predikante Steynsburg in de Kaapkolonie, 9 Mei overleed, heeft menigen vriend, dien Dr. Snijman zich verwierf, toen hij in Nederland studeerde om den Doctorsgraad in de Theologie te verwerven, wel met weemoed om zijn plotseling leegaan en met deernis voor zijn arme weduwe en kinderen vervuld.

Nu we nadere berichten over zijn ziekte en sterven ontvingen, willen we deze gaarne aan onze lezers mededeelen. Dr. Snijman, die geroepen werd bij het ziek en sterfbed van zijn vader, emeritus-predikant te Venterstad, heeft tengevolge van de ontbering en inspanning bij het verplegen van zijn vader een hevige longontsteking opgelopen, waaraan hij reeds enkele dagen later overleed is. Hij werd naast zijn vader begraven.

Niet alleen voor de Vrije Universiteit, wier leerling hij was, maar ook voor de Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika is zijn heengaan een zwaar verlies. De Synode der Gereformeerde Kerk benoemde hem in 1913 tot professor aan haar Theologische seminarie, maar hij meende voor deze benoeming te moeten bedanken, omdat hij zijn gemeente, die hem verlot had gegeven om naar Amsterdam te gaan, ten einde daar zijn studien te voltooien, niet wilde verlaten. Toen hij terugkeerde, heeft hij te Steynsburg een christelijk gymnasium opgericht, waarvan hij niet alleen de vader, maar ook de ziel was, en dat door zijn krachtig beleid in korten tijd reeds tot grooten bloei kwam. Er was van hem voor de toekomst nog zooveel te hopen. Want Dr. Snijman was niet alleen een man, die de wetenschap liefhad, maar ook een kloek en beslist belijder van de Gereformeerde beginselen. Nauwelijks 40 jaar oud heeft God hem thans weggenomen. Moge God de Heere zijn weduwe en kinderen troosten, die zooveel in hem verliezen.

Wetenschappelijke samenkomst.

Aangaande de samenkomst die een vorig jaar voor 't eerst te Utrecht gehouden werd en toen zooveel succes had, deelt men ons mede, dat ook dit jaar wederom zulk een samenkomst zal plaats vinden te Groningen op den dag voorafgaande aan de vergadering van de Vereniging van Hooger onderwijs op Gereformeerden grondslag.

Op deze samenkomst, welke te 1½ uur aanvangt, zal worden besproken een referaat van Prof. Dr. H. Bavinck handelende „Over het Onbewustzijn“.

Door directoren was nog een tweede inleider (oud leerling jurist) uitgenoodigd op deze samenkomst een referaat te houden, die zich aanvankelijk had bereid verklaard, doch later in verband met de mobilisatie moest bedanken.

Een tweede bedankte eveneens en daardoor werd de tijd te kort om een derde te noodigen.

Aan deze samenkomst kunnen deelnemen zij, die hunne opleiding ontvingen of ontvangen hebben aan eenen instelling voor Hooger Onderwijs en zich kunnen vereenigen met de beginselen der Vereeniging.

Nadere inlichtingen ook nuntrent logies en reiskosten worden op aanvraag aan het Bureau (Keizersgracht 162 te Amsterdam) verstrekt.

Voorts zal er ook gelegenheid wezen voor leden en begunstigers der Vereeniging van Hooger Onderwijs om als „toehoorders“ deze wetenschappelijke samenkomst bij te wonen wanneer ze vooraf zich het referaat aanschaffen. Het laatste is een nieuwe bepaling, waarop wel mag gelet worden om teleurstelling te voorkomen.

Een vorig jaar stond de samenkomst voor ieder lid en begunstiger zonder meer open; dit jaar zal het referaat als entree-bijlet moeten dienst doen.

De kinderen des Verbonds.

III.

Het goed recht van den kinderdoop staat of valt met de verbondsleer onzer Vaders.

Wie deze verbondsleer, die als een gouden draad door heel ons Doopsformulier heenloopt, niet beaamt, staat niet alleen machteloos tegenover hen, die den kinderdoop bestrijden, maar zoo consequent ook zijn eigen kinderen niet mogen laten doopen.

Er is toch niet tweeërlei doop, de een voor de kinderen en de andere voor de volwassenden, maar één doop, gelijk de Apostel uitdrukkelijk zegt: één Heere, één geloof, één doop (Ef. 4: 5). Er mag verschil wezen in de voorwaarden die voor den Doop gesteld worden, in zoo verre bij een kind natuurlijk nog geen sprake kan wezen van een zelf belijden van het geloof, terwijl dit bij een volwassene wel eisch is, gelijk het voorbeeld van den doop van den Kamerling ons toont, maar dit verschil raakt niet de kracht en betekenis van het Sacrament zelf, alsof dit Sacrament een andere betekenis zou hebben voor den volwassene dan voor het kind. Evenals de volwassenden worden ook onze kinderen toch gedoopt in den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes. Dit doopen in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes nu is niet maar een plechtige formule, die bij den doop wordt uitgesproken, maar is een verklaring, van wat God bij den doop ons betuigt en verzegt. Die doop is dus niet alleen een uiterlijk waterbad, waarin ons wordt aangewazen onze onreinigheid, en hoe het bloed van Christus ons daarvan wasschen moet, maar het is een ons betuigen en bezegelen van wat en de Vader en de Zoon en de Heilige Geest in het verbond der genade voor ons is en doet. Al wat in de woorden: „in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes“ ligt opgesloten en wat ons Doopsformulier u zoo kostelijk

uiteenzet, geldt dus niet alleen voor de volwassenden, die na belijdenis van hun geloof gedoopt worden, maar evengoed voor onze kinderen. Het gaat daarom als verklaring en uiteenzetting van wat de doop ons betuigt aan beide formuleren, zoowel van den kinderdoop als van den doop der volwassenden, vooraf. Daarom wezen we er in ons voorgaand artikel op, wat in deze woorden ook voor onze kinderen ligt opgesloten.

Het recht nu, om onze kinderen aldus te doopen in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, ligt uitsluitend gegrond in de belofte, door God den Heere ons geschonken, dat Hij de God van ons zaad wil zijn. Indien God de Heere toch zelf deze kinderen opneemt in het verbond Zijner genade evengoed als de volwassenden, die tot geloof zijn gekomen, welk recht zou de Kerk dan hebben om hun den doop te weigeren, die een teeken en zegel van dat genadeverbond is? En niet alleen grondt het recht om de kinderen des Verbonds te doopen, zich in deze belofte, maar in die belofte ligt ook opgesloten al wat ons Doopsformulier verder van deze kinderen des Verbonds zegt. Indien deze God des Verbonds toch *hun God* is, dan volgt daaruit van zelf, dat zij ook „kinderen Gods“ zijn, „erfgenamen van het Koninkrijk der hemelen“, en „geheiligt in Christus Jezus“, want al deze titels zijn slechts een nadere uitwerking van hetgeen dat: *Ik ben hun God*, beteekent. Zelfs zijn deze uitdrukkingen niet alleen niet willekeurig door onze vaders gekozen of door hen uit deze verbondsbepaling afgeleid, maar ze zijn rechtstreeks aan de Heilige Schrift zelf ontleend. Onze vaders minderen het, vooral in hun liturgische geschriften, om de taal der Schrift te spreken. Het „Gods kinderen“ is ontleend aan Ezechiel 16: 21, waar God de Heere zelf de kinderen des verbonds Zijne kinderen noemt. Het „erfgenamen van het Koninkrijk der hemelen“ (Matth. 19: 24). En het „geheiligt in Christus Jezus“ aan wat de Apostel Paulus in 1 Cor. 1: 14 zegt, dat de kinderen der geloovigen „heilige“ zijn.

Wie zulke uitdrukkingen afkeurt en daarin zelfs een gevaarlijke en verderfelijke leer ziet, weersprekt daarmee niet alleen de kostelijke belijdenis onzer Kerk, maar, al mag hij zich hiervan niet bewust zijn, Gods eigen Woord. Het doet er daarom ook niet toe, of de uitdrukking: *dit uw kind* in het gebed voor den Doop gelezen moet worden of niet, want het gaat niet om deze één uitdrukking, die in ons Doopsformulier voorkomt, maar om wat Gods Woord aangaande de kinderen des Verbonds ons leert. De grond waarop we ons beriepen voor deze verbondsbeschouwing van onze kinderen, was dan ook niet deze één uitdrukking in het Doopsformulier, welk formulier tenslotte menschenwerk is, maar hetgeen God de Heere zelf ons zegt in Ezechiel 16: 21. Want indien God de Heere daar de kinderen der afgodische Israëlieten, die aan den Moloch geofferd werden, toch, omdat zij kinderen des verbonds waren, *Zijne kinderen* noemt, dan geldt dit natuurlijk in nog veel sterkere mate voor de kinderen van Christusgeloovige ouders, die door hen niet aan den Moloch geofferd, maar aan God den Heere in den doop worden opgedragen. Dat we daarnevens ook op de uitdrukking in het gebed voor den Doop wezen, was dus niet, omdat deze uitdrukking voor ons bestelde, maar alleen om te doen uitkomen, hoe volkomen juist onze vaders deze verbondsrelatie hebben begrepen en hoe aangrijpend ze juist op dien grond bij God den Heere voor dit te doopen kind hebben gepleit.

De bezwaren, die men tegen deze verbondsbeschouwing van de kinderen des verbonds aanvoert, onderschatten we daarom niet. Het gaat toch niet aan, zoo zegt men, van al deze gedoopte kinderen hoofd voor hoofd te verklaren, dat zij als kinderen Gods, als erfgenamen van het Koninkrijk der hemelen, als geheiligt in Christus Jezus zijn te beschouwen, terwijl de ervaring maar al te droef telkens weer leert, dat zooveel van deze gedoopte kinderen bij hun opwassen toonen van de waarrichtige genade Gods niets te bezitten en dus in werkelijkheid geen kinderen Gods zijn. Een van beiden dus, zegt men, of wanneer ge toch volhoudt, dat deze kinderen bij hun doop werkelijk kinderen Gods zijn geweest, dan moet ge wel tot de schrikkelijke dwaling komen, dat er dan op later leeftijd bij hen een afval der heiligen heeft plaats gevonden, wat lijnrecht ingaat tegen Gods Woord; of wel, wanneer ge dat niet stellen durft, dan is heel deze verbondsbeschouwing van u niets anders dan een fictie, een onwaarheid, omdat alle werkelijkheid er aan ontbreekt. En niet alleen, dat zulk een fictie in de Kerk toch nimmer geduld mag worden, omdat de waarheid hier heerschen moet, maar ze is, ook voor onze kinderen een zeer ernstig gevaar. Want als gij ze laat opgroeien in die gedachte, dat ze al kinderen Gods en erfgenamen van het Koninkrijk der hemelen zijn, dan zal daardoor de prikkel voor hen worden weggenomen om tot waarrichtig geloof en tot oprechte bekeering te komen en zoo wordt ge door die leer van dit ingebeelde kindschap Gods juist oorzaak, dat ze voor eeuwig zouden verloren gaan.

Al ontkennen we het gewicht dezer bezwaren niet, toch mogen de tegenstanders der verbondsleer één ding niet uit het oog verliezen, dat al deze zelfde bezwaren niet alleen de verbondsbeschouwing van ons Doopsformulier of van welken Theoloog dan ook gelden, maar evenzeer hetgeen Gods Woord ons aangaande de kinderen des Verbonds uitdrukkelijk leert. Natuurlijk is elke voorstelling, alsof ons Doopsformulier

een doop gedoopt, later weer eigen sel weert, of nu weer stellen, v heiligen z beter we onder o ook niet theologen en beijdt genade w loren ga zegt: „wa 3: 9). H of elk ik wederge wij kra als kinde Koninkrij Christus h eenkomst! wanneer deze ver der geloof onwaarhe zeer ernst woorden dat zoo s we toch mogen, o dan God gebedt. H hebben te hebben n God voor bedenkinge bracht, an Apostel P die tegen

Trouwen alleen tege de kindere tegen de v meente in ons deze te Israël uit H Hij Israël, de ouders „erastgehoer rene is Is staande H loof van e toorn heeft ruste zullen Israël als i wolk en d Zee trekke geestelijke Mamma, en gedronken, lijke steun was Christu klaart deze meerder heeft gehad periode va Israël Zijn. Zijn kindere het Nieuwe van Christu worden de sproken als Christus Je Christus Je Gods“ (Rom de voorkent 1: 2). Dat geven worc vromen in c leden der g zelf van d blijkt, dat o Christelijke schijnchriste sterker, de i too niet all algemeen, m ger tot de g hebben, ma Wanneer d Corinthe wa hoerij, da niet dat Go verboden ne uwe lichame ik dan de maken ze les (1 Cor. 6: 1 zolden brie vermaant on vrijheid aan geven, waard het heidendo dan is dit. „Zult ge d broeder doe Christus ges geheel in die Petrus in zij 2 vs 1, dat volk waren, i heeft, verloo verdoet over „Voor wie e gekocht heef onmogelijk z verloren gaan, gezegd: Niem hand, die de hebt volkom tus stierf, w met zijn bloe dom. Zoo is besluit van G

Maar even van Gods v krachten d van datzeld dat alle led en, die ten door ons bes lang ze lid d Christus gek alsof Hij voor kruis. De red ons uitdrukke